

Domácí úkol – Zenonův jev pro Ramseyův přístroj (termín odevzdání: 22.12.2021)

Částice se spinem $1/2$ a velikostí magnetického momentu μ připravená ve stavu $|\psi_i\rangle = |+\rangle$ (spin ve směru osy z) vletá do Ramseyova přístroje sestávajícího se z N Ramseyových zón. V každé zóně na ni působí magnetické pole složené ze stacionární složky $\mathbf{B}_0$ směřující podél osy z a rotující složky $\mathbf{B}_1(t)$ v rovině (x, y)

$$\mathbf{B}_0 = (0, 0, B_0)$$

$$\mathbf{B}_1(t) = (B_1 \cos \omega t, -B_1 \sin \omega t, 0)$$

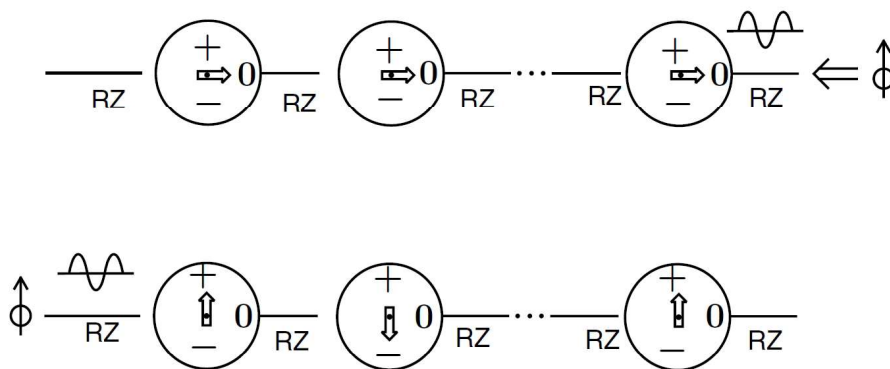
a částice v ní stráví dobu τ . Mezi zónami je tzv. *monitorovací oblast*, ve které je magnetické pole $\mathbf{B}_1$ vypnuté a místo toho je zapnuto monitorování pomocí dalšího spinu o velikosti $1/2$. Tento spin se z neutrální polohy

$$|\phi_i\rangle = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 1 - i \\ 1 + i \end{pmatrix}$$

po interakci s procházejícím spinem za působení Hamiltoniánu

$$H'_0 = \begin{cases} -\mu B_0 \sigma_3 \otimes \left[1 + \frac{\lambda}{2} (1 - \sigma_1) \right], & \tau \leq t < \tau + T_0, \\ -\mu B_0 \sigma_3 \otimes \mathbf{1}, & \tau + T_0 \leq t < \tau + T, \end{cases}$$

$[\sigma_1$ je první Pauliho matice, $\lambda = \pi \hbar / (2\mu B_0 T_0)$] přepne do polohy $|+\rangle$ nebo $|-\rangle$ podle orientace prolétávajícího spinu, viz obrázek. V monitorovací oblasti stráví částice dobu T . Změřením orientace monitorovacích spinů můžeme určit, v které z Ramseyových zón se orientace prolétávajícího spinu překlopila.

Obrázek 20: Ramseyův přístroj složený z N Ramseyových zón (RZ) se zapnutým oscilujícím polem, mezi kterými se nacházejí monitorovací oblasti znázorněné kružnicemi. Spin prochází přístrojem *zprava doleva*. Nahoře je zakreslena situace v čase $t = 0$, dole v čase $t = N\tau + (N - 1)T$.

- Pro Ramseyův přístroj $N = 2$ (tj. ten, který se počítal na cvičení) s vypnutým monitorováním $\lambda = 0$ nalezněte pravděpodobnost $p_{(++)}^{(2)}$, že spin vylétne ve stejném stavu, v jakém do přístroje vletal (nepřeklopí se při průchodu přístrojem).
- Nalezněte pravděpodobnost $p_{(++)}^{(2)'}$, že se spin nepřeklopí při zapnutém monitorování. Ukažte, že v rezonančním případě $\omega = \omega_0$, kde $\omega_0 = 2\mu B_0 / \hbar$, je tato pravděpodobnost je vyšší než $p_{(++)}^{(2)}$.
- Nalezněte pravděpodobnost $p_{(++)}^{(N)'}$, že se spin nepřeklopí při zapnutém monitorování po průchodu N Ramseyovými zónami.
- Nalezněte pravděpodobnost $p_{(++)}^{(N)}$, že se spin nepřeklopí při vypnutém monitorování. Uvažujte zde pouze rezonanční případ $\omega = \omega_0$.
- Pro $N = 3$ a rezonanční případ nalezněte podmínku, za které
  - $p_{(++)}^{(N)} > p_{(++)}^{(N)'}$,
  - $p_{(++)}^{(N)} < p_{(++)}^{(N)'}$.

Poznámka: Vliv měření na pravděpodobnost přežití stavu se nazývá *kvantový Zenonův jev*. Poprvé ho zmínil již Alan Turing, obecně odvození rozpracovali A. Degasperis, L. Fonda a G.C. Ghirardi (1974) [15].